

Vrnila se je z mnogimi ptički

Črna zvezdnica Josephina Baker, ki je slavila pred leti v Parizu velike triumfe, ni danes za Evropo nobena posebnost več. Zato je odpotovala na turnejo v Južno Ameriko, odkoder se je vrnila v Pariz z eksotičnimi ptiči v kletkah

Profesor kot „poskusni kunec“

Učenjak se ponuja za eksperimente z zaklonišči

Londonški profesor John B. Haldane, znani angleški učenjak, se je ponudil, da bo med poskusnim zračnim bombardiranjem sedel v zaklonu zoper zračne napade, ki naj bi ga dala na razpolago angleška vlada. Ta poskus naj bi pokazal, v koliko so ti zakloni sposobni čuvati človeka.

Navedbe vlažnih strokovnjakov o varnosti, ki naj bi jo nudila zaklonišča v primeru zračnega napada prebivalstvu, označuje prof. Haldane za popolnoma zgrešene. Z lastno osebo je hotel potrditi svoje stališče.

Britska vlada je na sto tisočih dvoriščih, posebno v gosto obljubljenih krajih, dala brezplačno postaviti jeklena zaklonišča. Po mnenju vlažnih strokovnjakov je takšno zaklonišče popolnoma varno, razen če bi ga bomba neposredno zadela. Te trditve

se opirajo na poskuse z instrumenti in živali.

»Vlada je delala poskuse s pomočjo koze, je izjavil prof. Haldane. »Jaz sam sicer nimam posebnega poglobljenega znanja o potrebnem tveganju, vendar v korist našega ljudstva je, da se se seznanimo točno z učinki zračnih napadov. Moja ponudba predstavlja edino pot, da si bomo v tem na jasnem. Pripravljen sem, da stopim v enega izmed teh zaklonišč in dožnem učinek, ki bi ga imela v bližini eksplozivne bomba. Ugotoviti moramo namreč, katera je najkrajša razdalja, v kateri bomba lahko eksplozira, ne da bi to osebam v zaklonišču škodovalo.

Ponudba prof. Haldane je v angleški javnosti zbudila veliko pozornost. Vendar nihče ne računa s tem, da bi britska vlada to ponudbo sprejela.

Kronski zaklad je ubral svojo pot

Bivši albanski kralj Zogu je doživel na svojem nedavnem potovanju iz Anverse v Bruselj stvar, ki je bila silno neprijetna za njegove živce. Dva tovorna avtomobila, na katerih vozi Zogu s seboj vse svoje imetje in sta imela nalog voziti takoj za Zogovim osebnim spremstvom, sta na cesti nenadoma nekam izginila. Ko je pregnani kralj videl, kaj se je zgodilo, je poslal nazaj po cesti avtomobil, da pogleda, kaj se je zgodilo. Odkrili so, da se je šof prvga avtomobila zmotil. Namesto, da bi vozil za Zogom, je krenil po drugi poti v Bruselj, kjer je bivši kralj zopet našel svoj zaklad.

Raca je znesla jajce sredi ceste

V Folkestonu se je primeril tle dni ne-navadnega dogodka. Nekaj avtomobilist, ki je drevil po prilično ozki cesti imenovane mesta, je moral ustaviti svoje vozilo, ker je v trenutku vožnje cesto prečkala jata rac. Ena izmed živali se je celo ustavila sredi ceste in se ni dala pregnati niti potem, ko je dal vozač večkratni signal s trobljo.

Počenila je lepo na tla in sedela. Sele čez nekaj časa je vstala in se mirno odzibala za svojo jato. Avtomobilisti so tedaj stopili iz avtomobila, da bi videli, kaj je žival počela tako dolgo sredi ceste. Odkrili so, da je tam znesla jajce...

Trije tvorci današnje Poljske

Pred pet in dvajsetimi leti je bila napravljena pridužna slika, ki prikazuje (od leve proti desni): današnjega vojnega ministra Poljske, generala Kasprzyckiego, pokojnega maršala Piłsudskiego in maršala Rydz-Śmigłyja

Smrt bivšega olimpijskega prvaka

Dne 5. avgusta je nastala v Milanu eksplozija parnega kotla. Pri tem je izgubil življenje Carlo Galimberti, bivši olimpijski prvak v dviganju uteži. Galimberti je bil med gasilci in je postal žrtev svojega poklica.

Pet novih ameriških zračnih oporišč

Ameriško mornariško ministrstvo je odprlo nov kredit za graditev petih novih zračnih oporišč ameriškega letalstva. Vse baze bodo na Tihem oceanu, in sicer dve na Havajskih otokih, ena v zalivu Canooze, ena na Biseri reki, peta pa na otoku Palmiri, ki leži na polovici poti iz Amerike na Japonsko.

Mačke dirke na Angleškem

Na Angleškem so pričeli uvajati nov sport. Ker pasje dirke po vsej priliki ne zadostujejo več, so v Gorteshamu v dorsetski grofiji, začeli prirejati mačke dirke v novo zgrajenem »katodromu«. Medtem ko dirkajo psi za električnim zajcem, so izdelali za mačke umetne miši — sistem je isti. Morda pa bodo nekega dne začeli uvajati tudi — mišje dirke. Mišim bi bilo treba nastaviti samo umeten sir, ki bi jim uhaljal s pomočjo elektrike.

Manevri na Finskem

V bližini ruske meje v Kareliji so se te dni začeli manevri finske vojske.

A NEKDOTA

Kipling je stekel basen k glavnemu nega rokovanja, ki je nekemu časopisu prodal slabo pesem pod Kiplingovim imenom.

Kipling je stekel besen k glavnemu uredniku: »Pesem je pod vsako kritiko! — »Tudi mi sodimo isto, je odvrnil urednik, »mislili pa smo, da je pesem vaša.«

VS AK DAN ENA

»Oprostite gospod, ampak moram vas zbuditi, zdaj je namreč čas, da vzamete uspalilo.«

(»Muskete«)

Spomini gasilskega veterana, ki je gasil z ročno, parno in motorno brizgalno

Litija, 14. avgusta

Z našim najstarejšim gasilcem G. Dobravcem sva se sestala v prijetni senci in — kakopak — razgovor je zašel tudi na gasilski kongres. Naš najstarejši, še vedno aktivni član Florijanove armade, mi je začel odmotavati zanimiv film svojega, v glavnem gasilstvu posvečenega življenja.

Za uvod nekaj splošnih opomb. G. Dobravec je po očetovem poreklu z Brega pri Litiji. Rodil se je leta 1863 v Hrastniku, kjer je bil tedaj oče rudar. Ko je bilo stnu 8 let, je očeta v rovu zasulo in je kmalu poškodban podlegel. Mali France se je preselil z materjo na Breg. Preden je odšel k topničarjem v Pulj, se je izučil za mizarja, kasneje pa še za ključavničarja. Najprej je dobil službo v Hrastniku, pa ga je vleklo v domači kraj v litijsko predelnico, kasneje pa je postal v litijski topilnici strojni mojster. Tam je bil uslužben vse do poslednjega, saj so naš »čmelec« — kakor znano, podrl do tal leta 1933.

G. Dobravec je soustanovitelj litijskega gasilskega društva, ki je med najstarejšimi v vsem Zasavju. Najprej je bil član v Hrastniku. Tam je imel svojega dobrega prijatelja g. Kračmana, ki zdaj oba uživata kot upokojenca jesen svojega življenja. Hrastnik je spadal tisti čas — bilo je l. 1883 — še pod Trbovlje in so imeli tudi skupno gasilsko četo. Večina članov je bilo Slovencev, le nekaj glažarjev je bilo tudi zraven. Vaje so imeli v glažuti in v kemični tovarni. Povelja so imeli nemška...

Leta 1886 se je g. Dobravec preselil v Litijo in je začel takoj dregati za ustanovitve gasilske čete. Tudi sam tedajni voditelj Slovencev notar Luka Svetec je uvidel pomembnost gasilstva in je stopil med ustanovnike litijskih gasilcev. Vneto mu je pomagal tedajni nadučitelj Cepuder. Prvi sestanki pripravljalnega odbora so bili v »Kafehausu«, ki ga zdaj ni več. V predelani hiši gospodarji zdaj krojač g. Polde Knol. Ustanovni občni zbor pred 51 leti pa je bil pri Oblaku na Glavnem trgu. Tudi tam ni zdaj več gostilne.

Za prvega načelnika so izbrali člana Turo, ki je bil brat Svetčeve žene ge. Terezijske, poznane kot vnete delavke pri CMD. Turo je poveljeval 60 članom. Ob ustanovitvi so uporabljali staro ročno brizgalno, ki je bila napravljena že pred letom 1844 v ljubljanski Samosovi tovarni. Gonilo jo je z največjim naporom 8 moč. Kasneje so podarili Litijani to brizgalno mlademu odesku v Gradiške Laze. Pred ustanovitvijo gasilcev je bila ta stara brizgalna last litijske občine in so jo postavili v obrat, če je kje gorelo.

Dobravec je bil splošček prvi plezalec, kasneje pa vodja plezalcov. Še za načelnika so ga nekoč volili, pa je v svoji znani skromnosti to odlikovanje odklonil.

Parna brizgalna, druga na Kranjskem

Litijani se lahko postavimo, da smo bili med prvimi, ki smo si nabavili parno brizgalno. Le Ljubljanci so jo premogli še pred nami, tretjo parno brizgalno pa so si omdislili na Dolenjskem. Tedaj, ko smo blagoslovili redko gasilsko orodje, je kumovala litijska notarica ga. Terezijske Svetčeva, gasilci pa so prišli na naše slavje od blizu in daleč.

»Vajen dela pri strojih, sem postal vodja parne brizgalne,« tako pripoveduje g. Dobravec. »Stroj je stopil prvič v reševalno akcijo, ko je gorelo na Glavnem trgu. Vnela se je Kovčeva hiša, kjer stoji sedaj Ljudski dom. Dobro, da smo imeli popreje redne vaje z brizgalno. Zato je tedaj uspešno stopila v akcijo. Od 5. ure jutraj do 5. ure zvečer je neprenehoma požirala vodo iz Save in močila gorečo poslopje in okrog stoječe hiše. Iskre so že padale na Kobličarjevo, Moravčanovo, Briljevo in Trškanoovo hišo. Pa smo jih le otili.«

»Povejte mi, prosim, kaj o požarih, kjer ste sodelovali?«

»Gasil sem prav pri vseh požarih od ustanovitve pa vse poslej. Pomagal sem tako doma v Litiji, kakor tudi v okolici: na Grbinu, na Savi, v Kresnicah, v Smartnem in na Vačah. Najhujše je gorelo na Vačah, kjer je bil prizadet prav ves trg. Ko smo pribirali na Vače, je bila od ognja tolikšna vročina, da nismo mogli po cesti v trg. Morali smo obiti Vače in smo preko travnikov odšli na določeno mesto k cerkvi sv. Andreja. S prijateljem Miklavžem — tako pravimo zidarskemu mojstru g. Niku Krljkarju — in z lesnim industrijem g. Kunstlerjem Francetom smo bili določeni, da rešujemo najprej žagrad, potem pa so nas brž klicali še h gorečemu božjemu grobu. Na Vačah smo gasili nepretrgoma tri dni in dve noči. Čisto smo bili izčrpani. Za reševanje sem prejel pisмено pohvalo tedanjega glavarja g. Kavčiča.«

Naš vrli gasilec pa je doživel ob požaru pri Kisletu, ki je najstarejša hiša v Litiji

— stoji ob Savi. Kjer je bil svoje čase brod, zdaj nosi hišno številko 1 — težjo nesrečo. Padel je s strehe in se je zavalil na kup kamenja. Hudo se je pobil. Padeč je bil tako močan, da se mu je poškodovala celo težka cigaretna doza. Še danes jo hrani za spomin vso zverženost.

Naše društvo je bilo tudi med prvimi, ki si je nabavilo novodobno gasilsko orodje: motorko. Dobravca so kot sposobnega strokovnjaka, ki zna ravhati s stroji, potisnili tudi k motorki. Še zdaj pred leti, ko je prekorail že 7. križ, je gasil z motorko pri požaru v Smartnem, ko je tam gorel dekanjski hlev.

Pohvale in odlikovanja

Mož je vztrajal ob motorki od pol šeste zvečer pa do naslednjega jutra. Za svoje zvesto, vdano gasilsko delovanje je bil Dobravec večkrat pohvaljen in tudi odlikovan. Ko je bil 25 let v gasilskih vrstah, mu je podelil glavar g. Gril bronasto medaljo. Kasneje je dobil tudi srebrno medaljo iz rok glavarja g. Podboja. Srebrne križce je razdelil Dobravcu in drugim najstarejšim gasilcem sedanji župni tajnik g. France Zupšek ob navzočnosti sedanjega litijskega glavarja g. dr. Gregorina tedaj, ko so na Savi pri Litiji ustanovljali najmlajšo gasilsko edinico.

Naš vrli gasilec je bil izvoljen za častnega člana naših gasilcev že leta 1923. Prisrčno so ga počastili njegovi gasilski tovariši tudi tedaj, ko je dopolnil 40 let dela v gasilskih vrstah. Litijska gasilska godba mu je prišla igrat pod okno, društveni odbor pa mu je poklonil spominsko srebrno dozo z vgraviranim besedilom.

V prijetnem kramljanju mi je čestiti mož, ki je še vedno prežet za gasilske težnje in ideje, pripovedoval o številnih izletih na razne gasilske slavnosti. Bil je na vseh bližnjih prireditvah, ponitel pa je pred vojno tudi v Postojno na tankajnski gasilski jubilej. Imenitno so se imeli zne- raje na Dolenjskem, posebno v Novem mestu. Pred 7 leti je kot osivel mož korakal še ves dan po ljubljanskih ulicah, ko je Ljubljana slavila slično prireditev, kakor zdaj. Na vse svoje gasilske tovariše hrani najlepše spomine. Večina njegovih prvih tovarišev je že pod roko...

Dobravec je član naše gasilske čete vse od leta 1886 pa do danes. Društvo so načelovali v tej dobi naslednji načelniki: Tura, Badjura, Preželj, Lajovic, Dolšek, Albin, Planinček, Pepček, Tič Pavle, apotekar Brili Hinko in Koprivnikar Mile. Zdaj pa ima društvo nova pravila in ga ne vodi več načelnik, temveč predsednik, ki je Lindner Tone. Ko je poveljeval društvu apotekar g. Brili — sam rezervni kapetan — smo se ponašali najbolj strumno. Saj je g. apotekar uvedel čisto vojaški red in disciplino. Tedaj sem bil njegov adjutant in ga tudi zastopal pri društvu, kadar je sam vodil okrožne ali župne prireditve. Lepo je bilo tudi tedaj, ko smo dobili društveno zastavo in ji je kumovala lepa Litijanka gospa Minka Božičkova, se spominja vrli gasilski korenjak.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Mali oglasi

Službo dobi

Več pro-ajalk in prodajalcev za prodajo knjic, katero potrebuje vsaka gospodinja, sprejemo. Vprašaj »Moj dom«, Ljubljana, Dvorakova 8. 262-16

Posojila

Isčete samo pri domačem solidnem zavodu. Pisite ali pridite osebno. Moj Dom, Ljubljana, Dvorakova 8. 262-16

Posest

Posestvo naprodaj tričetrt ure oddaljeno od Ljubljane, vse v dobrem stanju. — Hiša z velikim skladiščem, hlev za 6 glav živin, z lepim vrtom, travnikom in njivami. Vzame tudi hran. knjižnico. Kmetijske posojilnice za din 50.000. Naslov v vseh posojilnicah Jutra. 22569-20

Zaslugek

Dobro zaslužek nudimo vsaki osebi v mestu in na deželi. Pisite na »Moj dom«, Ljubljana, Dvorakova 8. 261-3

Sadje

Bosanske slive vagonsko pošiljatev nudim. Brčko in Rača. Biljić, Brčko. 23069-34

Potniki

Trgovskim potnikom dobro vpejanim, nudimo odličnih predmetov proti proviziji. Dober potniški glavni zaslužek. Jugopotent, Ljubljana, Dvorakova 8. 265-5

Zastopnike(ce)

V vseh srezih iščemo. Majhna kavčija — velik zaslužek. Jugopotent, Ljubljana, Dvorakova 8. 263-5

Kapital

Vaši prihranki so varno in plodonosno naloženi v domačem zavodu »Moj dom«, Ljubljana, Dvorakova 8. Pisite ali pridite osebno. 267-16

Dijaške sobe

Dijaka (dijakinje) nižješolca — sprejem v vso oskrbo. Naslov v vseh posojilnicah Jutra. 22915-22

Dopisi

Ljubzen mož si zagotoviti ako mu postreže z dobro okusno hrano. Zato kuhaj po preizkušeni receptih, zbranih v knjižici pekline kuharice. Knjižico dobavlja Mizerit Deziderij, Zidani most, Cena v predplačilu 10 din. 264-24

INSERIRAJTE V »JUTRO«

Poljski vojaki

Poljska pehota nosi puško na rami

Po angleških letalskih manevrih

Angleško letalsko ministrstvo je izdalo poročilo, ki pravi, da so letalske vežbe končane. Vsa letala so se vrnila v svoja oporišča. V treh dneh in treh nočeh so bili preizkušeni vsi vojaški avioni britske sile. Dokazali so, da zlasti bombniki dose-gajo odlične rezultate. Bojna letala so prvovrstni izdelki tako v pogledu materiala kakor tudi v pogledu moštva. Slednje je dokazalo ogromno disciplino tudi pri reflektiranih in pri protiletalskem topništvu.

Turki odhajajo v Turčijo

Dovršene so priprave za izselitev turškega prebivalstva iz Rumunije in Bolgarije. Predvideno je, da se bo v teku letošnjega leta izselilo 12 tisoč Turkov iz Bolgarije v Turčijo, ostanek pa iz Rumunije. Prva skupina turškega prebivalstva zapusti bolgarsko ozemlje pri Varni že 20. avgusta.

Popov namesto Sterna

Iz Vladivostoka prihaja vest, da je ruska vlada razrešila generala Sterna, do-seđanjega poveljnika ruske vojske na Daljnem vzhodu. Na njegovo mesto je bil imenovan general Popov.

Sovražnosti med rumenim plemenim

Japonsko vojaštvo na poti čez kitajsko reko